

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Voorbijganger wordt kruisdrager

"En zij dwongen een Simon van Cyrene, die daar voorbijging, komende van de akker, de vader van Alexander en Rufus, dat hij Zijn kruis droeg."

Markus 15:21

De soldaten hebben van Jezus een spotkoning gemaakt. Daarna doen ze Hem Zijn eigen kleren weer aan. Zo leiden ze Christus uit, om Hem te kruisigen. Een smartelijk lijden is Zijn deel! Hij verlaat de Godsstad om als een Uitgeworpene te sterven. Als iemand tot de kruisdood was veroordeeld behoorde daar ook de verplichting bij om zelf het kruis naar de plaats van de terechtstelling te dragen. Dat gebeurt ook hier. Jezus draagt Zijn kruis en verlaat zo de stad op weg naar Golgotha. Op deze via dolorosa komt een zekere Simon van Cyrene voorbij. Komend van de akker wil hij naar de stad toe gaan. Hij gaat dus de andere kant op. De soldaten die Jezus begeleiden hebben geen overleg nodig. Zij dwingen hem om het kruis van Jezus te dragen. Ze eisen het, zoals iemand een bevel geeft aan een ondergeschikte. In oorlogstijd dwingt de bezetter om je eigendom af te staan. Je hebt niets te vertellen. Zo wordt op deze Simon beslag gelegd. Buiten Christus om. Heeft Hij niet het recht om alles en ieder op te eisen voor Zijn dienst? Maar Jezus maakt geen gebruik van dit koningsrecht. Jezus buigt onder het oordeel in slaven-gestalte. Geen koningsheerlijkheid blijft er over voor Hem Die in alles de wil des Vaders gaat volbrengen. Wordt het lijden van Jezus hiermee verlicht? Is dit niet een bewijs van medelijden, omdat het voor Jezus te veel wordt om het kruis te dragen? Neen, in dit alles komt het Borg tochtelijk lijden van Christus uit. Hij zal het oordeel in volle hevigheid ondergaan. Jezus mag niet onderweg bezwijken. Hij moet de smadelijke kruisdood doormaken.

Het feit dat Simon gedwongen wordt, wijst op zijn onwil en verzet. Wie wil dat gevloekte hout dragen? Dan ligt het zo op je, dat je zelf een vloek wordt! Heef dat niet veel zielesmart bij Jezus gegeven? Dat ze een argeloze voorbijganger dwingen om dit kruis te dragen is diep vernederend voor Christus. Het is niet één van Zijn discipelen die nu bereid is om het lijden van de Heere te verlichten. Geen Romeinse soldaat stelt zich beschikbaar om Hem te helpen. Gedwongen draagt die buitenstaander Simon het kruis voor de Heere Jezus naar de plaats van executie. Wat een verzwarende Christus' lijden. Gaan wij nog voorbij aan het lijden van Christus? Zonder stil te staan bij Zijn pijn en smart. We gaan de andere kant op en leven voor onszelf. We denken op onze eigen manier de zaligheid te bereiken.

Van een voorbijganger moeten we kruisdrager worden! Dat deze lijdens-tijd een andere levensrichting bij ons mag bewerken! Van nature willen wij van geen kruis weten. De ergernis en dwaasheid zijn verhinderingen om Christus de Gekruisigde te aanvaarden. We hebben dwang nodig om er onder te buigen. Want we hebben zo onze eigen koningsrechten en die willen we laten gelden. Ik wil zelf koning blijven en niet onder het kruis van Christus gaan. Als me dit tot schuld wordt, leer ik diep bukken. Dan gaan we onze plaats innemen als een verlorene. Voor Simon van Cyrene was het Gods hand die zijn leven stelde onder het kruis van Christus. Het is een gezegende kruisgang geworden. Bij de kruisheuvel werd Simon er van bevrijd. Jezus werd genageld aan dat vloekhout.

Wanneer wordt dat een wonder? Als we verstaan dat Simon niet onder Jezus' kruis liep, maar dat Christus het kruis van Simon droeg! Had ik niet die weg moeten gaan om veroordeeld te worden? Moest ik naar Gods heilig

recht niet onder de welverdiende toorn Gods eeuwig verdrinken? Genade laat ons onze vloekwaardigheid zien. Als we dan in geloof de stervende Christus aan het kruis mogen gaan zien, wordt dat een wonder. Hij in mijn plaats! Dat is eenzijdige liefde! Vrijsprekend bloed op grond van het recht! Daar ben ik in beginsel met Hem gekruisigd. Hier wordt zaligheid genoten! Dan wordt deze Gekruisigde mijn Koning. Hij mag over mij beschikken. Met Zijn vorderingsrecht vraagt de Heere van ons dat we ons kruis opnemen en also Hem volgen. Door de kracht van Zijn Geest worden we met een liefdesdwang tot een kruisdrager gemaakt. Mag die vrucht van Christus' sterven ons doel zijn? In het begin kan het nog een dwang zijn. U ziet niet in dat een leven als kruisdrager een gezegend leven wordt. Dan is er nog veel verborgen van de schoonheid van die lijdende Borg. O, dat de Gekruisigde ons zo dierbaar mag worden, dat we door genade het kruis leren aanvaarden. Hij is de wijsheid en de kracht Gods. U hebt last van zoveel onwilligheid? Hij kan het verzet verbreken met Zijn bereidwilligheid om de zoendood te sterven. Zalig die dan een gewillige kruisdrager wordt achter Hem aan. We kunnen niet meer onze eigen wegen gaan. De weg naar de zaligheid leidt via de kruisheuvel naar Jeruzalem. Hier met Christus lijden om eens met Hem verheerlijkt te worden.

J.P. Boiten

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In deze aflevering van ons blad hebben we een lijdensmeditatie geplaatst over Markus 15:21 van ds. J.P. Boiten. Ds. M.C. Tanis schrijft een vervolgartikel over prof. J.J. van der Schuit: 'Mijn leermeester.' Ds. P. Roos schrijft een derde artikel over grensverkeer. Ds. P. van Zonneveld schrijft een brief aan ouders. Er is een zesde artikel van mijn hand opgenomen over het boek van ds. R. van Kooten 'Ons leven is van God.' Ds. P. den Butter vervolgt zijn serie over de persoon en het werk van Titus. Ds. J.M.J. Kieviet schrijft over de herdenkings-

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10,
8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,
2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting
Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar. Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

dienst ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van ds. J.P. Boiten. Ook zijn enkele persberichten opgenomen.

Goede Vrijdag en Pasen

De Goede Vrijdag, betaaldag van de Kerk, en de beide Paasdagen liggen weer voor ons. De Heere geve dat het lijdens-evangelie en het opstandings-evangelie weerklank mag vinden in veler harten voor het eerst of opnieuw. Het is voor de Heere niet te wonderlijk dode zondaren levend te maken en dodigheid weg te nemen tot eer van Zijn Naam.

Ontmoetingsdag 'Bewaar het Pand'

D.V. zaterdag 2 april 2005 te Werkendam. Sprekers: Ds. M.C. Tanis, ds. J.M.J. Kieviet, ds. A.A. Egas en ds. M. Vlietstra. Voor kinderopas zal gezorgd worden.

Het gezamenlijke thema is *Wat is het dat een zondaar zalig maakt?*

Dit zal worden uitgewerkt in twee deelthema's:

"...door U, door U alleen..."

ds. J.M.J. Kieviet

"...door het geloof alleen..."

ds. A.A. Egas

De morgensamenkomst begint om half elf en de middagsamenkomst om

twee uur. Helaas zal ik er zelf niet bij kunnen zijn omdat de datum van de Ontmoetingsdag samenvalt met de partijdag van de SGP. We hopen dat velen zullen komen en dat het Woord rijk mag worden toegepast aan zondaarsharten.

Nieuw bestuurslid

Ds. P. Roos, predikant van de Chr. Geref. Kerk te Damwoude, is toegetreden tot het bestuur van de "Stichting Bewaar het Pand". Meer dan eens heeft hij op onze ontmoetingsdagen gesproken en meerdere publicaties van zijn hand zijn verschenen in ons blad. We heten hem van harte welkom en hopen op een goede en vruchtbare samenwerking. Moge de Heere ook zijn arbeid tot zegen stellen voor onze kerken en bovenal gebruiken tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 31 maart verschijnen, dus over twee weken. Kopij graag binnen donderdag 24 maart, een week voor de verschijningsdatum. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH

GRENSVERKEER (3)

Verzet tegen de Belijdenis

Alle evangelische groepen hebben in ieder geval deze ene trek gemeen dat ze zich verzetten tegen de belijdenis-geschriften, zoals wij die kennen.

Er heerst op dit terrein een hardnekkig misverstand. Men ervaart het als een heersen van de Belijdenis over Gods Woord. Deze beweringen zullen door elke Gereformeerde belijder tegengesproken worden; maar men volhardt desondanks in de omschreven misvatting. De weerstand tegen een Belijdenis is al heel oud. Rond de Reformatie werd gesteld dat er nu wel verlossing was van het pauselijke juk van Rome, maar dat helaas door de invoering van Belijdenisgeschriften er gesproken kon worden van een papieren paus.

Op het eerste gezicht lijkt het moeilijk om hun pleitrede voor de Bijbel alleen zonder meer te weerleggen. Dat vinden wij toch eigenlijk ook? Ook wij kennen toch het principe: sola scriptura? Kunnen wij hen dan niet bijvallen

in het pleidooi voor de Bijbel alleen? Kan het toch niet gebeuren dat de Heidelberger bijvoorbeeld gaat heersen over de Bijbel? Er waren vroeger soms wel voorgangers, die de Catechismus woord voor woord verklaarden, als was deze geïnspireerd.

De inhoud van de Belijdenis

Waarom hechten wij dan toch zo aan de Belijdenisgeschriften?

Op die vraag kunnen we meerdere antwoorden geven. Men kan de Belijdenis zien als een antwoord op Gods Woord. In deze betekenis vindt de term "Belijdenis" nauwe aansluiting bij het bijbelse werkwoord "belijden". In Gods Woord betekent dit woord letterlijk: hetzelfde zeggen. De kerk leert hetzelfde te zeggen als wat de Heere zegt. Hiermee houdt ook het afleggen van openbare belijdenis verband. "Indien gij met uw mond zult belijden de Heere Jezus Christus en met uw hart geloven, dat God Hem uit de doden opgewekt heeft, zo

zult gij zalig worden" (Rom.10:9). De belijdenis bevat de geloofstaal van de kerk. Zij oefent zich erin om hetzelfde te zeggen als wat de Heere zegt.

Jongeren, die zich voorbereiden op hun openbare belijdenis, moeten daar maar eens over nadenken wat het betekent om hetzelfde te zeggen als wat de Heere zegt in Zijn Woord. Net als de Heere denken en spreken over de zonde. De Heere Jezus te zien in het licht van wat de Heere over Hem zegt: "Hoort Hem". De Belijdenis vormt Bijbelse christenen die hun getuigenis naast de maatstaf van Gods Woord leggen. Dat belijdende spreken kan dan nimmer buiten de verlichtende werking van de Heilige Geest.

Wij mogen de Belijdenis verder ook zien als een samenvatting van Gods Woord. Er zijn theologische woordenboeken die een dwarsdoorsnede bieden van wat de Schrift zegt over bepaalde Bijbelse begrippen. Deze zijn zeer nuttig ter bestudering.

We zouden ook de Belijdenis zulk een hoofdsom van de Bijbelse inhoud kunnen noemen. Alle delen van de Bijbel komen daarin geordend en systematisch aan bod. Er wordt niets overgeslagen. Daarom zijn de predikanten ook verplicht geen enkel deel van de Catechismus over te slaan. Alles moet aan de orde komen. Zonder de Catechismuspreken zouden we het gevaar lopen dat de gemeente overgeleverd wordt aan de soms eenzijdige vrije tekstkeus van een dominee.

De hantering van de Belijdenis

De Belijdenis wordt vanuit de bovengeschetste inhoud wel getypeerd als een staf om te gaan en een stok om te slaan.

Een staf om te gaan: we krijgen zicht niet maar op een enkele tekst, maar op de gehele Bijbel, op het geheel van Schriftuitspraken over een bepaald onderwerp. De Persoon van Christus zouden we kunnen belichten in Zijn priesterlijke bediening. Maar er is veel meer in Hem te zien. Denkt u dan maar aan Zijn namen en naturen, aan Zijn ambten en staten. Om dat nu meer als één geheel te zien, helpt ons de Belijdenis. Al deze onderwerpen komen in de Catechismusprediking aan de orde in de zondagen 10 tot en met 19. Hoe licht kunnen we eenzijdig oordelen over Zijn Persoon. Velen zien Hem slechts als een goede vriend. Ook onder ons is het gevaar niet denkbeeldig dat het ene ambt

van Christus veel meer nadruk ontvangt dan het andere. Christus-prediking wordt door meerderen eenzijdig opgevat als belofteprediking, of als evangelische prediking. Maar denk dan eens aan Zijn profetische bediening, als Hij ontdekkend onderwijs geeft in de diepe en geestelijke zin der wet. Dat wordt vaak vergeten. Let er eens op dat rond de kribbe Zijn Persoon steeds als de komende Koning beleden wordt; een aspect dat toch ook zo nodig is en wat zo vaak verwaarloosd wordt.

De Belijdenis wil ons ervoor hoeden niet het een boven het andere te stellen. Daarom behoeven de Evangelischen helemaal niet zo bang te zijn dat de Belijdenis over het Woord gaat heersen. Integendeel, de Schrift staat niet alleen boven de Belijdenis, maar deze vormt ook de inhoud ervan. Een staf om te gaan.

Ook een stok om te slaan? Ja, want er zijn altijd wel ketters en dwaalleren geweest, die verderfelijke leringen bedektelijk invoeren. Ze beroepen zich soms op een enkele Bijbeltekst. Maar ze hebben niet het geheel van de Bijbelse waarheid voor ogen. Men kan bijvoorbeeld met een zeker beroep op Gods Woord zeggen dat een christen volmaakt moet en kan zijn. Het staat er: Weest dan gijlieden volmaakt! Wat nu?

Maar er staat veel meer. Paulus moest ook erkennen, ondanks het bevel dat hij het volmaakte niet gegrepen had (Filip.3:12). En "indien wij zeggen dat wij geen zonde hebben, zo verleiden wij ons...." (1 Joh.1:8). Neem eens de woorden blijdschap en droefheid. Er zijn teksten voor het ene, er zijn er ook voor het andere woord. Men kan zich daarop eenzijdig beroepen.

Op die manier onderkent de kerk de dwaalleer vanuit het Schriftuurlijke model van de Belijdenis.

De noodzaak van een Belijdenis

Want hier gaat het nu verkeerd in de evangelische groepen. Men wil geen Belijdenis, omdat deze het Woord aantast. Maar het vermoeden is gewettigd om te stellen dat men de Belijdenis schuwt omdat deze juist zo Bijbels is. Er zijn namelijk bepaalde Bijbelse zaken, die in de vrije groepen slecht vallen. Ik noem dan de uitverkiezing en de doodstaat van de mens. Deze zaken worden duidelijk geleerd in Schrift en Belijdenis. Maar de evangelische groepen spreken er anders en soms liever niet over. Dus heb ik persoonlijk het sterke vermoeden dat

deze groepen de Belijdenis te Bijbels vinden.

Men hanteert liever een biblicistisch ontleedmes bij het Bijbelonderzoek. Men beroept zich hier en daar op deze en gene tekst, maar men verliest zonder Belijdenis het geheel te makkelijk uit het oog.

Dus denk ik toch echt dat men wel spreekt over de Bijbel, maar dat men zich tegelijk tegen de Schrift keert. En dat wordt door onze Belijdenis onderkend. Men keert zich tegen de gehele Bijbel. Het is zelfs zo dat de zo geheuten Bijbelse theologie in de geschiedenis steeds meer kwam tot inkrimping van de Heilige Schrift. En in wezen heeft men ook dan een belijdenis en een traditie.

Maar doen wij dat ook niet? Ongetwijfeld! Ook onder ons leven smalsporen van Bijbelverstaan. Zijn we niet allemaal in de wortel eenzijdig? Rukken we allerlei teksten niet uit hun verband? Verstaat ons geslacht de volle en integrale zin der Schrift? Heeft niet iedereen een eigen Bijbel? Predikers moeten zich soms dwingen te spreken over teksten die zij op het eerste gezicht niet zouden uitzoeken. Waak tegen eenzijdigheid. Israëel moest het land Kanaän in bezit nemen, maar ze lieten het er al spoedig na. Jozua moest zeggen dat ze zich maar slap aanstelden bij de verovering van het land. Zo ook Gods kinderen. Ze hebben nodig de volheid van Gods beloften en vermaningen te leren verstaan. Het gaat om de volle raad Gods en het hele beloofde land. Een halve waarheid is een hele leugen. Is een halve Bijbel ook niet een hele leugen?

Dus is er dan feitelijk geen verschil tussen de evangelische groepen en de Reformatorische kerken? Zijn beiden niet eenzijdig? Ja en nee. Met "ja" te zeggen erkennen we eigen dwaling en struikelingen. Met "neen" zeg ik: wij hebben in ieder geval de Belijdenis die ons waarschuwt. Als we eenzijdig zijn, hebben we Schrift en Belijdenis daarin niet mee, maar tegen. Dan slaat de stok ons. Laat dan onze bede zijn: "Maak in Uw Woord mijn gang en treden vast....". En "welzalig zij, die naar Zijn reine leer, in hem hun heil, hun hoogste gelijk beschouwen".

P. Roos

Euthanasie in Duitsland

Na de acceptatie van abortus provocatus is ook euthanasie aanvaard in ons land. Ook in het verleden kwam euthanasie voor. Nomadenvolken lieten hun bejaarden achter of doodden hen, wanneer zij niet meer mee konden trekken. Zelf had ik een huisarts die me vertelde dat hij de eskimo's heel wijs vond in het achterlaten op een ijsschots van oude mensen die niet meer mee konden, zodat zij stierven. In Sparta werden zwakke en misvormde kinderen van de rotsen gegooid en op die wijze gedood. In Rome werden bejaarden in de Tiber verdrinken. Er was in de oudheid wel verzet tegen deze praktijken, bijvoorbeeld van de zijde van filosofen als Pythagoras en Plato. Er valt ook te denken aan de eed van Hippocrates. In nazi-Duitsland werden gehandicapte kinderen en geesteszieken gedood, de zogenaamde 'Gnadentod', de dood dus gezien als genade. Hieraan werd in Duitsland al lang voor 1933 gedacht. Er is overeenkomst met het moderne euthanasiestreven. Reeds in 1895 verschenen er in Duitsland drie boeken pro euthanasie. In het begin van de 20e eeuw is er in Duitsland geschreven over edel medelijden met ondraaglijk lijdende mensen. Geesteszieken zouden een pijnloze dood moeten kunnen krijgen. Hitler kon terugvallen op eerdere geschriften bij het doden van mensen. De discussie over euthanasie was al gevoerd voordat Hitler aan de macht kwam. Er is overeenkomst met het gedachtegoed van onze tijd. Hecht ook de moderne mens niet heel veel waarde aan gezondheid, geluk en schoonheid? De mens meent het recht te hebben zichzelf van lijden te bevrijden. Er gaan steeds meer roepstemmen op dat er alleen gezonde baby's geboren mogen worden. Bij het vaststellen van een handicap wordt gemakkelijk en vaak besloten tot abortus. De dood wordt al meer als verlossing gezien en als besparing van verder lijden. Als de economie terug zou gaan, komt er minder geld beschikbaar voor verpleeghuizen waar veel dementen verblijven. In Duitsland was er voor de komst van Hitler ook sprake van een slechte economische toestand. De toenemende vergrijzing betekent een zware belasting voor de samenleving. Bestudering van de ontwikkelingen in

Duitsland laat overeenkomst zien met de ontwikkelingen in onze tijd.

Euthanasie in Nederland

Eind 19e eeuw was euthanasie op verzoek strafbaar. Ook toen bestond er uitzichtloos lijden en ondraaglijke nood. Dat was niet anders als in onze tijd. Wat is er dan veranderd? De visie op het menselijk leven is anders geworden. Als het leven niet meer zinvol is, mag het volgens velen beëindigd worden door een behandeling te staken of door een medische handeling het leven af te sluiten. In 1973 werd nog gesteld dat actieve euthanasie verboden moest blijven, passieve euthanasie moest in bepaalde gevallen toegelaten worden. Er moest sprake zijn van ondraaglijk lijden in de terminale fase. Het moest ook gaan om de uitdrukkelijke wens van de patiënt zelf. Euthanasie was verbonden met lichamelijk lijden en met het stervensproces. In 1981 gaat het om het feit dat de patiënt zelf zijn of haar lijden als ondraaglijk ervaart. In 1983 spreekt de rechtbank over een ondraaglijk ervaren van het leven. Er is wat euthanasie betreft sprake van een hellend vlak. In 1984 hebben de Gereformeerde Kerken uitgesproken dat het zesde gebod er voor de mens is en niet de mens voor het zesde gebod. Zo wordt er een parallel getrokken met de sabbat. Deze kerken hebben de ontwikkelingen in de maatschappij gevolgd. Er staat in het rapport 'Euthanasie en Pastoraat' te lezen dat in het licht van pastorale overwegingen zo nodig kan worden overgegaan tot euthanasie bij terminale patiënten, mismaakt geboren kinderen, comateuze patiënten en dementen. In 1989 bepaalde de Hoge Raad dat een arts die een mongooltje met darmafsluiting niet opereerde, niet vervolgd mag worden. Hiermee wordt de poort naar wilsonbekwamen opengezet. In 1990 werd een gehandicapt jongetje gedood op uitdrukkelijk verzoek van de ouders. Zo komt men tot het actief doden van 'levensonwaardig leven.' Wie werkt op de afdeling neonatologie (d.i. vroeggeborenen) en intensive care krijgt met euthanasie te maken. Grenzen zijn verlegd. Eerst ging het om doden op verzoek. Later werd het tot doden van wilsonbekwame patiënten, bijvoorbeeld mensen die in coma liggen.

Naast lichamelijk ondraaglijk en uitzichtloos lijden is ook erkend dat niet lichamelijk lijden een grond kan zijn voor euthanasie. We herinneren ons nog dat de huisarts van oud-senator Brongersma (86 jaar) hulp bij zelfdoding gaf omdat hij levensmoe was. De huisarts werd niet veroordeeld. Hoe is dit alles te verklaren? Een belangrijke oorzaak is dat de mens zelf over zijn leven wenst te beschikken. In 2001 is de 'wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding' aangenomen. Indien de arts aan bepaalde zorgvuldigheidseisen heeft voldaan, valt hij niet meer onder het strafrecht, kan hij dus niet meer vervolgd worden. In 1999 is er door de regering over gesproken dat kinderen vanaf 12 jaar zelf de mogelijkheid moeten hebben om euthanasie aan te vragen, zelfs zonder toestemming van hun ouders. Vanwege de reacties die hierop kwamen werd het voorstel weer ingetrokken. De euthanasiewet spreekt ook over een zogenaamde *euthanasieverklaring*. In zo'n schriftelijke verklaring verzoekt men om euthanasie toe te passen in bepaalde situaties waarin men zijn eigen wil niet meer kan kenbaar maken.

De Bijbel

In de Nederlandse wetgeving is afgekeken met het bijbelse denken als het gaat over leven en dood. De waardering van en de visie op de dood is veranderd. Niet alleen in de wereld, ook in de kerken. Iemand als Kuitert stelde dat de dood gezien moet worden als voltooiing van het leven, de dood hoort erbij. Met instemming haalt de auteur de definitie van euthanasie van J. Douma aan: "Euthanasie is een opzettelijk levensbeëindigend handelen, dat plaatsvindt of omdat de betrokkene het zelf verzoekt, of omdat men ook zonder diens verzoek dit handelen nodig acht in het belang van hemzelf en van anderen. Men spreekt van euthanasie als zachte dood in die gevallen waarin de betrokkene een stervende, een ongeneeslijke of zwaar gehandicapte persoon is." (blz. 278). Het beoogde doel is de dood van de patiënt. *Geen euthanasie* is: afzien van een medische behandeling, bijvoorbeeld het afzien van chemokuren omdat de patiënt dit niet aankan of omdat het weinig of niets zal uitwerken. Staken van een medisch zinloze behandeling: dan is er sprake van het aanvaarden van het sterven in plaats van het eindeloos willen rekken van het stervens-

proces. De dood is dan niet tegen te houden en om die reden wordt afgezien van een het leven rekkende behandeling. Ook valt te denken aan pijnbestrijding en eventuele risico's hiervan. Het doel is dan pijnbestrijding en niet beëindiging van het leven.

In de maatschappij en in de kerk is alles bespreekbaar geworden. Wat de euthanasie betreft lijkt het erop dat de barmhartigheid niet de vervulling, maar de vervanging van het zesde gebod is geworden. Het uitgaan van de kwaliteit van het leven is heel gevaarlijk. Immers, wat de kwaliteit van het leven is, wordt in sterke mate bepaald door de geest van de tijd: jong en gezond zijn, kunnen genieten van het leven. Zo gezien blijft er heel wat leven beneden de maat van de moderne mens. Dit geldt bij handicaps aan het begin van het leven, dit

betreft ook ontluisterende situaties aan het einde van het leven. Het gebod Gods dient gehandhaafd te worden: Gij zult niet doodslaan. Zogenaamde naastenliefde kan niet los worden gezien van het gebod van God, maar dient onderworpen te zijn aan dit gebod. We lezen op blz. 287: "Naastenliefde schijnt de vervanging in plaats van de vervulling van de wet te zijn en het naar voren brengen van Gods geboden lijkt daarom de grootste zonde tegen de naastenliefde te zijn. In het bijbelse denken is het geen kwestie van óf het een óf het ander, maar van én het een én het ander. De liefde tot God heeft echter het primaat en alleen op deze wijze is er sprake van echte naastenliefde die het werkelijk geestelijke welzijn van de naaste zoekt in zijn eeuwig behoud."

A. van Heteren

HERDENKINGSDIENST 25-JARIG JUBILEUM DS. J.P. BOITEN

Op zaterdagmiddag is de Rivierdijk te Sliedrecht doorgaans een drukbelopen winkelstraat. Zo was dat ook op zaterdag 5 maart jongstleden. Maar dit keer spoedde niet iedereen zich naar de winkels met hun keur van artikelen. De deuren van de Bethelkerk stonden open en velen zochten zich de weg naar binnen. De reden was de dienst van dank en herdenking die de kerkenraad had belegd in verband met een tweetal jubilea van een van zijn predikanten. Enkele weken geleden herdacht ds. J.P. Boiten met zijn vrouw en hun kinderen namelijk het heuglijke feit dat ze 25 jaren getrouwd waren. In diezelfde tijd was het eveneens een kwart eeuw geleden dat onze broeder in het ambt van dienaar des Woords was bevestigd. Op 15 februari 1980 werd hij als zodanig bevestigd en verbonden aan de gemeente van Schiedam. Meer dan 15 jaar later ging de weg naar Sliedrecht, in welke gemeente nog steeds het arbeidsveld van ds. Boiten ligt.

Het was tot en met de zegen aan het slot van de dienst een 'gewone' kerkdienst, van ongeveer gelijke lengte als doorgaans in Sliedrecht het geval is. Zo stond ook deze middag niet zozeer de dienaar centraal, maar het Woord van de Heere in Wiens dienst de

dienstknecht staat. Het Woord werd bediend uit Jesaja 61, de verzen 1 en 2: *"De Geest des Heeren HEEREN is op Mij, omdat de HEERE mij gezalfd heeft om een blijde boodschap te brengen..."* Ds. Boiten sprak over: *de vreugdebode des HEEREN*. Drie gedachten: Zijn zalving, Zijn zending, Zijn zegening.

een blijde boodschap

Het is uiteraard niet de bedoeling dat dit eenvoudige verslag een weergave van deze gedreven en bewogen preek is. Zelfs een samenvatting zal het niet zijn. Het zou aan de inhoud ervan tekort doen. De bedoeling is slechts een enkele impressie te geven van wat die middag in de Sliedrechtse Bethelkerk te beluisteren viel.

De woorden van de tekst spreken natuurlijk allereerst over Jesaja, de profeet zelf. De Heilige Geest was hem geschonken. En zo mocht hij spreken: een blijde boodschap voor zachtmoedigen. Maar boven de profeet uit het Oude Testament uit rijst de grote Zaligmaker, aangesteld als de Knecht des Heeren. In de synagoge van Nazareth heeft Hij erop gewezen dat deze Schrift in Hem is vervuld. Zijn Vader heeft Hem met Zijn Geest gezalfd. Zo werd Hij van Godswege bevoegd om Zaligmaker van verloren

zondaren te zijn. Ds. Boiten gaf aan dat ditzelfde woord ook in zijn eigen leven grote betekenis had ontvangen. De Heere Zelf had hem in het ambt geplaatst. Vanwege eigen onwaardigheid was dat onmogelijk geweest. Maar nu de Heere het had gedaan, kon het toch. Hij zalft Zijn dienaren met Zijn Geest.

In bewogenheid gaf de jubilerende dominee aan dat het een groot wonder was in het ambt gebracht te zijn. Vooral onbegrijpelijk is het echter dat tot heden geen ontslag gegeven is. Het is een wonder van Gods genade en trouw. Evenwel de verwaardiging van het ambt brengt grote plichten en verantwoordelijkheid met zich mee. Beschikbaarheid en dienstbaarheid – daar rekent de Heere op. Daar heeft Hij recht op. Maar het is de Heere Zelf die instaat voor Zijn dienaren. Hij houdt ze staande in de strijd die ervaren moet worden. De Heere is de getrouwe. Hij zorgt er voor dat Zijn werk mag doorgaan.

De Heere zalft niet slechts Zijn dienaren, Hij zendt ze ook. In deze weg mogen ze dienstbaar worden aan het grote werk van Hem. Daarbij mag de ambtsdrager niet zichzelf en zijn eigen eer bedoelen. Een stervend leven is nodig. Hier liggen de dingen heel gevoelig. Maar telkens moet bedacht worden dat het in het ambt gaat om de Heere en Zijn eer.

Voor de zegen op het werk van de dienaren gaat de Heere nu ook Zelf zorgdragen. Die zegen wordt ontvangen door mensen die in nood verkeren. Zachtmoedigen ontvangen een blijde boodschap. Gebrokenen van hart worden vrijbonden. Gevangeren ontvangen vrijheid en gebondenen opening van de gevangenis. De dienaren van Christus mogen het jaar van Gods welbehagen uitroepen: het jubeljaar. Verbrokenen van hart verbindt de Messias in Zijn priesterlijke bewogenheid.

onvolkomen en gebrekkig

Aan het slot van zijn prediking legde ds. Boiten de vraag aan het hart van zijn hoorders, of we in die zegening delen. Nog zendt Hij vreugdeboden. Om de treurigen van Sion te troosten; bij hen voelen de vreugdeboden zich ook het beste thuis. Maar anderzijds zijn zij ook gezalfd en gezonden om uit te roepen de dag der wraak van onze God! Dat is de keerzijde. Nu de

Heere Jezus Zelf onder de wraak van Zijn heilige Vader is geweest, mag echter het jubeljaar vrijuit worden uitgeroepen.

Ons werk is wel onvolkomen en gebrekkig, maar Gods werk is volmaakt! *"Loof, loof de Heer", mijn ziel, met alle krachten. Verhef Zijn Naam, zo groot, zo heilig, t'achten... Vergeet nooit één van Zijn weldadigheden. Vergeet ze niet, 't is God die ze u bewees"*, aldus de zang na de preek.

Na de officiële dienst werd de jubilerende dominee met zijn vrouw nog door een viertal personen toegesproken. Na burgemeester Boevée was dat ds. A. van de Weerd, zowel als consulent als namens de classis Dordrecht, en ds. D. Quant als woordvoerder van het curatorium. Beiden deden een poging ds. Boiten te typeren. Of ze hierin geslaagd zijn, zou het beste mevrouw Boiten kunnen zeggen. Maar ik heb het haar na afloop van de dienst niet gevraagd.

Beide collega's uitten tevens hun dankbaarheid voor het verrichte werk, in de gemeente en op breder terrein. Ze wensten hun broeder Gods nabijheid en Zijn zegen voor de komende tijd toe. Daarbij werd overigens ook het gezin niet vergeten.

Ds. Van der Zwan, de meest directe ambtsbroeder sinds enkele jaren, sprak namens de kerkenraad. Hij wilde geen nadruk leggen op bewezen prestatie, maar noemde in plaats daarvan Gods gratie. Op zijn verzoek zongen de aanwezigen de jubilaris Psalm 90 vers 9 toe.

Tot slot sprak ds. Boiten een woord van dank en herinnering uit. Velen maakten van de gelegenheid gebruik ds. en mevr. Boiten met hun kinderen te feliciteren. Het was goed om die middag in Sliedrecht te zijn. En opnieuw was het op de Rivierdijk ongebruikelijk druk...

J.M.J. Kieviet

Efeze is Paulus' eerste gevangenisperiode gevolgd. Hij zat toen gevangen, eerst in Caesarea en daarna, na een zeer enerverende zeereis, in Rome, in "zijn eigen gehuurde woning".

Uit die periode zijn ons geen gegevens uit het leven van Titus bekend. Hoe het met hem in die tijd gegaan is, weten we dus niet. We komen hem pas weer tegen als Paulus na die eerste gevangenschap weer een vrij man is. Die bevrijding was voor Paulus niet helemaal onverwacht gekomen. Hij had er sterke hoop op gehad, dat hij nog eens vrij zou zijn om opnieuw de zaken van Gods Koninkrijk te dienen. In die geest had hij zich in zijn brief aan de Filippenzen uitgelaten (1:25-26). En ook in zijn brief aan Filemon heeft hij erop gezinspeeld. Toen heeft hij die bevrijding trouwens toegeschreven aan Gods verhoring van de gebeden van de gelovigen (vs. 22). Paulus kende de kracht van het gebed. Vandaar dat hij zo veelvuldig ook vraagt om het gebed van de gemeenten.

TITUS - 5

Tot nog toe hebben we Titus gezien als iemand die door de apostel Paulus werd ingeschakeld bij het uitvoeren van moeilijke opdrachten. Ondanks het krachtige werk van de Heilige Geest waardoor het getal van hen die leerden geloven in de Heere Jezus Christus tot zaligheid, zeer sterk vermenigvuldigde, werkten er ook andere krachten, tegengestelde krachten. Daardoor waren er in die eerste christelijke kerk ook de nodige moeilijkheden. Er waren moeilijke vraagstukken, die om oplossingen vroegen. Er waren ook verkeerde leringen, die mensen in verwarring brachten en om een weerwoord vroegen. Er waren ook conflicten in de meer persoonlijke sfeer, die beheerst moesten worden, wilden ze geen grote schade toebrengen aan het leven der christenen. Welnu, vooral bij dat laatste heeft Titus dienst gedaan, met name in Corinthe.

Hij had er eerst de nodige opleiding voor gehad in Jeruzalem, waar hij aanwezig was op het zogenoemde apostelconvent. Bovendien had Titus van de Heere kennelijk bepaalde gaven en kwaliteiten ontvangen waardoor hij een nuttige functie kon vervullen in het oplossen van conflicten. Dat alles dan natuurlijk onder de onmisbare zegen des Heeren, die de

harten van de tegenover elkaar staande partijen naar elkaar neigde en voor ware bekering zorgde.

Maar dit is niet alles wat ons over Titus verteld wordt. Een ander terrein waarop hij door Paulus en via hem door de Heere is ingeschakeld is het terrein van wat we vandaag 'gemeenteopbouw' zouden noemen. Dat woord werd er in de tijd van Titus nog niet voor gebruikt, maar de zaak die ermee aangeduid wil zijn bestond toen uiteraard al wel. Het kon trouwens wel eens wezen dat er toen in alle opzichten toch wat anders onder verstaan werd dan wat men er in sommige kringen vandaag allemaal onder rangschikt. Maar dat komen we dan wel op het spoor als we de gegevens van de Schrift ten aanzien van deze taak van Titus nader gaan onderzoeken.

Het Evangelie op Kreta

We moeten ons verplaatsen naar het eiland Kreta, gelegen ten zuiden van Griekenland in de Middellandse Zee. Wat de tijd betreft zijn we verschillende jaren na de gebeurtenissen in Corinthe waar Titus bij betrokken was. Paulus heeft drie jaar in Efeze gewerkt. In die tijd viel de missie van Titus naar Corinthe. Op dat verblijf in

Welnu, die vrijlating is gekomen en Paulus is daarop onmiddellijk weer aan het werk gegaan. Er was nog zoveel te doen. Het Evangelie moest nog op zoveel plaatsen worden verkondigd. Er moesten nog zoveel zondaren tot bekering en geloof komen. Nee, Paulus heeft geen tijd verloren laten gaan.

Het zal in die tijd geweest zijn dat Paulus ook het eiland Kreta heeft bezocht. Hij was daar nog niet eerder geweest. Wel was hij er een keer dichtbij geweest. Dat was toen hij er langs voer op reis naar Rome. Maar nog nooit had hij er voet aan land gezet. En toch moesten ze ook daar Gods Woord horen. Dus is Paulus erheen gegaan. Samen met Titus. En samen zijn ze er toen getuigen van geweest, dat de Heere het gepredikte Woord wilde zegenen en dat Gods Geest harten opende, zodat mensen van de afgodendienst bekeerd werden om de levende God te dienen. Zo was er op Kreta het begin van kerkplanting. Er werden gemeenten gesticht.

Titus blijft achter op Kreta

Op zeker moment meent Paulus dat voor hem de tijd gekomen is om weer te vertrekken. Er staat nog meer op zijn programma. Hij wil nog naar Colosse, zoals hij aan Filemon heeft

beloofd. En daarnaast wil hij nog andere zaken regelen. Maar hoe moet het dan verder met het nog maar amper begonnen werk op Kreta? Kan Paulus daar nu al weg?

Paulus heeft er met Titus overleg over gevoerd. Hij heeft zijn metgezel gepolst wat hij er van dacht. En toen is het besluit gevallen, dat Titus er zou blijven. Paulus laat met een gerust hart aan deze mede-arbeider de verdere op- en uitbouw van het gemeentelijk leven op Kreta over. Ongetwijfeld heeft hij hem de nodige adviezen gegeven, maar daarna is hij toch vertrokken.

Zo is het gegaan: Paulus ging weg en Titus bleef. Niet - zoals wel eens beweerd is - als 'de eerste bisschop van de kerk der Kretenzen'. Ook was het nooit Paulus' bedoeling dat Titus daar permanent zou blijven. Titus' opdracht was een tijdelijke. Later zou een ander zijn taak daar overnemen, hetzij Artemas, hetzij Tychicus, zoals blijkt uit Tit. 3:12.

Als Titus op Kreta achterblijft is dat met de bedoeling dat hij hetgeen daar nog ontbreekt terecht zal brengen, zoals Paulus het onder woorden brengt in zijn brief aan hem (1:5). De organisatie van het gemeente-leven is nog lang niet voltooid. Er moeten nog ambtsdragers worden aangesteld. Op het terrein van de zuiverheid van de leer en de weerlegging van de dwaalleer is er nog veel te doen. Ten aanzien van het christelijke leven dient er nog heel wat onderwijs te worden gegeven. En wat betreft de verschillende categorieën gemeenteleden en hun onderlinge verhouding zal er ook nog het een en ander te instrueren zijn. Kortom, Titus krijgt de opdracht om de gemeente op te bouwen.

Voordat Paulus vertrok heeft hij al de nodige adviezen gegeven. Maar dat acht hij niet voldoende. Vandaar dat hij per brief op verschillende dingen nog nader ingaat. Titus kan dan alles nog eens op zijn gemak lezen en herlezen. En op die manier kunnen ze op Kreta ook weten dat wat Titus gaat doen de volledige goedkeuring van Paulus heeft en dat het met diens gezag wordt gedaan.

Op deze manier krijgen we vanuit de bijbelse gegevens een beeld van wat we eigenlijk onder gemeente-opbouw hebben te verstaan.

Daarvoor hoeven we dus niet in de leer te gaan in Willow Creek, bij Bill Hybels, zoals in onze tijd wel wordt gepropageerd. We hebben er in de eerste plaats ook geen speciale cursussen op dit terrein voor nodig. We kunnen heel eenvoudig het door de Heilige Geest geïnspireerde document - de brief aan Titus - raadplegen. En samen met een paar andere bijbelse geschriften hebben we dan al heel wat feilloze aanwijzingen betreffende het reilen en zeilen van een goed ingerichte en bestuurd christelijke gemeente.

Godvruchtige ouderlingen

Uit de brief aan Titus laat zich dan allereerst afleiden, dat voor een goede opbouw van de gemeente het van uitnemend belang is dat er godvruchtige ouderlingen worden aangesteld. Daar schrijft Paulus over onmiddellijk na zijn inleidende zinnen. De selectie van goede ambtsdragers heeft trouwens altijd Paulus' intense belangstelling gehad. Niet zodra was ergens een gemeente ontstaan of er werd door hem omgezien naar mensen die aan die gemeente leiding zouden kunnen geven. Lees hiervoor bijvoorbeeld Hand. 14:23.

Dat dit van groot belang is voor het welzijn van de gemeenten blijkt onder andere ook uit wat Paulus erover schrijft in 1 Tim. 3. Vandaar dat het in het geheel niet vreemd is als de apostel aan Titus laat weten dat dit een van zijn eerste taken zal moeten zijn.

Kennelijk was er van het selecteren van ouderlingen op Kreta nog niets gekomen toen Paulus er zelf nog was. Zoiets moet ook niet overhaast gebeuren. Maar het moet wel gedaan worden. En dat van stad tot stad. Van gemeente tot gemeente. Overal waar van gemeentevorming sprake is, moeten er mensen worden verkozen die leiding kunnen geven.

Het moet met zorg gebeuren. Tenslotte zullen die ouderlingen moeten fungeren als 'huisverzorgers Gods' (1:7). Dat wil eigenlijk zeggen dat ze 'economen' zijn, die het beheer hebben over het bezit van een Ander en die in dat beheer uiterst zorgvuldig te werk zullen moeten gaan. Het spreekt vanzelf, dat die mensen dan ook van deugdelijke kwaliteit dienen te zijn. Onberispelijk in hun levenswandel. Als er terecht bezwaren tegen hun levenswandel zouden kunnen wor-

den ingebracht is daarmee hun woord tegelijkertijd krachteloos geworden. Dan zal de duivel niet nalaten hen in een kwaad daglicht te stellen en de zaak des Heeren zal er schade door leiden.

Van dat spiedende oog van de Boze zullen ze zich dan ook voortdurend bewust moeten zijn. Deze ouderlingen leven om zo te zeggen 'in een glazen huis'. Met hun gezinnen. En daarom gelden er voor hun gezinnen ook bepaalde normen, zoals Paulus aangeeft. Ook het gedrag van hun kinderen komt daarbij ter sprake. Die kinderen moeten niet te beschuldigen zijn van overdadigheid of ongehoorzaamheid. In een andere brief schrijft Paulus dat de ouderlingen hun eigen huis wel moeten weten te regeren. Hoe zouden ze anders voor de gemeente Gods zorg kunnen dragen (1 Tim. 3:4,5)?

En wat die ouderlingen zelf betreft, Paulus zegt Titus dat hij moet omzien naar mannen die niet eigenzinnig zijn, niet snel toornig, niet met een hang naar sterke drank, geen verkwisters, geen vuil-gewinzoekers. Het zou best de moeite lonen op al deze aspecten de aandacht te vestigen, maar laten we in ieder geval de conclusie trekken dat wat voor Paulus' tijd gold ook nu niets van zijn relevantie heeft verloren.

Er wordt wel eens geklaagd over gebrek aan goede ambtsdragers. Waar haal je ze vandaag vandaan? En als we ze niet vinden, die aan de bijbelse normen beantwoorden, plaatsen we de lat dan wat lager en nemen we dan met minder genoegen dan waarmee Titus genoeg mocht nemen? Is dat juist? Zijn onze ouderlingen (en ik neem er de diakenen en de predikanten maar meteen bij) mannen die hun eigen huis wel weten te regeren? Zijn ze niet te beschuldigen van overdaad? Van eigenzinnigheid? Hoe staat het met de hang naar de borrel? Op huisbezoeken wordt toch alstubleift geen borrel gedronken?

Kortom, zijn de ambtsdragers voorbeelden voor de kudde? Met woorden alleen zal het nooit gaan. Wordt onze leer bevestigd door ons leven? Paulus zij ons ten voorbeeld als hij zegt: Hierin oefen ik mijzelf om altijd een onergerlijk geweten te hebben bij God en de mensen (Hand. 24:16).

Goede, godvrezende ouderlingen, die in woord en wandel tot voorbeeld kunnen strekken en zo de gemeente echt kunnen voorgaan - die zijn allereerst nodig als het gaat om de vraag hoe een gemeente zal worden opgebouwd. Niet iedere Jan, Piet en Klaas, omdat ze nu eenmaal allemaal belijdende leden zijn en omdat de Heilige Geest immers aan allemaal gaven uitdeelt. Wordt met deze zaak niet vaak veel te lichtvaardig omgesprongen? Is het dan wonder dat er diverse gemeenten zijn die van het spoor afwijken, zowel wat betreft de leer als het christelijke leven? Wat moet je ook met onkundige ouderlingen, die de leer die naar de godzaligheid is, maar heel gebrekkig kennen en met

de dingen die tot de vreze des Heeren behoren ook niet goed weg weten?

Bij de selectie van ouderlingen is er één aspect, dat bijzondere aandacht dient te krijgen. Dat is de zuiverheid van de leer. Op dat punt mag er geen enkele twijfel bestaan. De aan te wijzen ouderlingen dienen op dit punt de toets te kunnen doorstaan. Bovendien zullen ze ook nog in staat moeten zijn anderen te onderwijzen en zo de zuivere leer door te geven. Deze gedachte brengt Paulus tot zijn tweede advies met betrekking tot het werk van Titus in de opbouw van de gemeenten op Kreta.

P. den Butter

J.J. VAN DER SCHUIT 13

Mijn leermeester

Het is een goede zaak, wanneer men terugdenkt aan het onderwijs wat men heeft genoten. Wanneer men dit had gemist, had men niet kunnen bereiken waar men gekomen is. Bijzonder moeten allen daaraan denken die een bepaalde functie hebben of op een bepaalde plaats staan in het leven. Het is een Bijbels gegeven: wat hebt ge, wat ge niet hebt ontvangen en die veel ontvangen heeft van die zal veel geëist worden. Prof. van der Schuit was dit zich bewust. Soms sprak dit heel erg. Het werd bemerkt. Vandaar dat het woord 'genade' geen bijwoord was, maar alles! Het beheerste zijn leven. De hele gang van zijn leven. Zijn persoon, ambtelijk en doecerleven. Wanneer dit het geval mag zijn, wordt niet vergeten dat de Heere middellijk werkt. Hij gebruikt mensen voor mensen. Zo ook voor het werk in Zijn Koninkrijk. Bijzonder in de brieven aan de gemeente en de pastorale brieven worden we daarop gewezen. Wie nu genade van de Heere kent, kan het genoten onderwijs niet vergeten. Het is bekend dat prof. van der Schuit twee docenten heeft gehad: de predikanten J. Wisse Czn en F.P.L.C. van Lingen. In het gedenkboek van de Theologische school in Apeldoorn heeft hij een artikel geschreven over beiden getiteld: 'twee voorbeeldige ambtsdragers.' In 1921 werd mede door van der Schuit een jubileumpreek van ds. Wisse uitgegeven. In de voorrede schrijft van der Schuit: in de schriftelijke nalatenschap van wijlen mijn onvergetelijke

leermeester werd deze gedachtenisrede gevonden. In dankbare herinnering heb ik de uitgave van deze leerrede op mij genomen. En uit piëteit en uit historisch oogpunt heeft deze leerrede blijvende waarde. De tekst voor het veertigjarig jubileum was: en gij zult gedenken aan al de weg die U de Heere, Uw God deze veertig jaar in de woestijn geleid heeft. Deut. 8:2a. Enkele gedeelten van deze preek willen we doorgeven. In het eerste deel van de preek wees ds. Wisse op de historische werkelijkheid van de leiding van de Heere met Israël. De leiding van een trouwhoudend God in het leven van een alles verbeurd hebbend volk. Bij verschil tussen tijden, personen, omstandigheden in het verleden, is er overeenkomst. Het wie wij zijn moet beleden worden, maar ook mag geroemd worden in het heil van Israëls God.

Nu getuigt de veertigjarige reis van Israël door de woestijn ook van de bijzondere regering van God. Die bijzondere regering van God vervult ook ons hart. Welk een leiding heeft de Heere met mij gehouden alvorens ik student werd. Ik zag het van achteren, hoe de Heere alles had willen gebruiken om mij voor te bereiden tot hetgeen volgen zou. Reeds was ik aan de hogere studie bezig toen ik gedurig gekweld werd met de vrees en geweldig aangevochten werd door de boze, dat ik iets was begonnen wat ik onmogelijk zou kunnen volbrengen. Aan de nodige bekwaamheid aan de nodige roeping, aan alles ont-

brak het mij. Toen ik door de hulp van de Heere veel moeilijkheden scheen te boven te zijn, kwamen er weer andere bezwaren en zorgen. Toch heeft de Heere mij staande gehouden en gaf Hij mij de moed en de krachten. Door al de 40 jaren heen ontstond voor mij, in de dagen van kerkelijke spanning en strijd, de allermoeilijkste tijd van al de jaren van mijn bediening. Men wilde ook mij dwingen een kerkelijke weg in te slaan die geheel in strijd was met mijn overtuiging en geweten. Dit liep zo hoog, dat ik één van beiden moest doen, óf uittreden uit het nieuwe verband, dat als een net over mijn hoofd was geworpen óf mij laten afzetten, want daartoe had het beslist moeten komen. Na veel gebed en worsteling deed ik het eerste. Ik kon onmogelijk meegaan in een nieuw kerkverband dat naar mijn oordeel een smaadheid was, onze vaders aangedaan en daarenboven in strijd met de belijdenis die ik eenmaal had aanvaard. Maar nu? Daar stond ik alleen. Zonder kerkgebouw, zonder kerkenraad, zonder gemeente, zonder inkomen, maar gelukkig niet zonder God. Soms langs zeer wonderlijke wegen heeft de Heere het gemaakt. De herdenking van de leiding van de Heere roept ook op tot ware verootmoediging. Die verootmoediging past ook mij. Als ik terug zien mag op al de weg waar langs de Heere mij onwaardige heeft geleid, op al de arbeid van zoveel verschillende aard, die ik heb mogen verrichten, als ik dan daarbij bedenk: de Heere heeft mij gekend, gezien, in alles gadeslagen, wat gaat er dan veel, zeer veel om in mijn binnenste. En als dan de vragen mij voor de geest komen hoe mijn prediking is geweest, hoe mijn onderwijs is geweest aan de jeugd en hoe mijn verkeer aan zoveel ziek- en sterfbedden was, hoe mijn arbeid was in zake de opleiding van dienaars des Woords, dan wil ik het zo gaarne voor mijn God belijden, dat zelfs het allerbeste nog door zoveel zonde en zwakheid en gebrek was gekenmerkt. Het werk waartoe God de Heere Zijn dienaren roept is zo teer en ten hoogste gewichtig. Het geldt arbeid aan zielen, die voor een eeuwigheid geschapen zijn. Wij moeten predikers zijn van de eeuwige liefde Gods, die zelfs Gods heilige engelen in verrukking brengt en ons hart is menigmaal koud. We moeten met heilige ernst de zonde bestraffen en Gods deugden in het licht stellen en wij zijn zelf

aan zoveel zwakheden onderworpen. Een evangeliedienaar is geroepen tot de allerhoogste bediening die op aarde is te bedenken, want hij is dienaar Gods. En wie heeft onder de mensen de verantwoordelijkheid als hij? Daaraan gedachtig zal het niemand uwer verwonderen als ik zeg daar iets van te gevoelen wat het is zolang door de Heere gespaard en bewaard, verwaardigd te zijn in de heilige bediening werkzaam te mogen zijn. Neen dat is geen vrucht van mijn bijzondere afkomst of mijn voortreffelijkheid boven anderen, dat is alleen de vrije en soevereine genade van God die ik naar waarde niet kan roemen. Alles wat is, is door genade van de Heere alleen. Door de genade Gods ben ik die ik ben. Een zaak wil ik nog meedelen. Toen ik veertig jaar geleden mijn lastbrief van de kerk ontving en daaruit vernam dat de kerk mij in de Naam des Heeren last en macht verleende om het evangelie van Christus aan arme zondaren te verkondigen toen was het mij gelijk Petrus toen deze aan de voeten van

Jezus nederzank onder de uitroep: Heere! Ga uit van mij, want ik ben een zondig mens. Was dit nu later niet altijd levendig, toch mag ik zeggen: dat ik dat nooit geheel kwijt ben geworden. En wat de Heere mij zelf in deze geleerd heeft, dat wens ik al mijn medebroeders toe in de bediening en inzonderheid ook onze jonge mannen die tot de heilige bediening worden opgeleid, bewust als ik ben dat het offer van een verbroken hart en een verslagen geest Gode welgevallig is. Een stukje uit het verleden hebt u gelezen. Prof. van der Schuit sprak van mijn leermeester. Kunnen we dit begrijpen? Het is erg, zeer erg dat die vraag moet gesteld worden want veranderingen zijn er. Afwijkingen van het verleden. Maar hiervan moeten we overtuigd zijn: wanneer het verleden in het heden niet spreekt, dan heeft het heden geen wortels in het verleden en dan bouwen we als predikant en als gemeente op een zandgrond.

M.C. Tanis

BRIEVEN AAN OUDERS (49)

Koning Hizkia kreeg een zoon. Zijn naam was Manasse. Dat was drie jaar na zijn ernstige ziekte, die tot sterven zou leiden. Eigenlijk kon Hizkia niet sterven. O zeker – hij was wel bekeerd. Daar hoeven we geen moment aan te twifelen. Evenwel – hij had geen Borg, geen Schuldovernemer. Zijn zonden waren niet weg. U kunt nu vragen stellen. Daar geef ik dan als antwoord op: God maakt Zijn werk in het leven van Zijn kind altijd af. Zegt de psalmdichter dat ook niet: “En mij hiertoe door U bereid, opnemen in Uw heerlijkheid”? De gezaligden zullen staan voor de troon van God en voor het Lam Dat geslacht werd. Ze zullen eeuwig zingen van God Die door Zijn Geest wederbaarde en bekeerde, en van het Lam Dat hen Gode kocht met Zijn bloed.

Nogmaals zeg ik: eigenlijk kon Hizkia niet sterven. Zou hij gestorven zijn dan was het boek van het geslacht van Jezus Christus bij Hizkia geëindigd. Dan was de beloofde Messias niet gekomen. Nu kunt u mij de vraag stellen: was de aankondiging om te sterven door de profeet Jesaja dan niet oprecht? Ik erken dat ik daar

geen antwoord op heb. Dat geeft dan aan mijn kleinheid. God is God. Hoe zouden we Hem kunnen begrijpen? Zijn doen is enkel majesteit!

Het kind Manasse was rijk gezegend met zijn godvrezende vader. Wat zal vader Hizkia gesproken hebben! Hij kon spreken hoe de Heere alle sterfensbenauwdheid had weggenomen? Hoe de Heere zijn ziel liefelijk had omhelst, hoe de Heere Zijn belofte wonderlijk had waar gemaakt.

Twaalf jaar lang heeft Hizkia zijn zoon mogen opvoeden. We weten echter dat Hizkia's mond zo gesloten was geworden. Hoogmoed had hem te pakken gekregen. Hij was zo vereerd dat er gezanten kwamen van de grote koning Merodach Baladan. Die koning wilde zelfs een verbond met hem, de kleine koning van het tweestammenrijk maken. Hij liet die gezanten alles zien; al zijn rijkdommen stelde hij ten toon. Doch over de rijkdom die de Heere hem had gegeven zweeg hij. Hij had toch moeten zeggen: mijn grootste rijkdom, mijne heren, is dat mijn God mij een Borg heeft gegeven, door Wie ik volkomen verzoend ben met God.

Inderdaad – dat is de grootste rijk-

dom. Alle aardse schatten halen daar niet bij; die vallen daarbij in 't niet. Want dan kan een mensenkind leven en sterven.

Ik weet niet hoe het gegaan is met de opvoeding van zoon Manasse. Dit weet ik wel: toen hij op 12-jarige leeftijd koning werd, heeft hij al het werk van zijn vader in dienst van de Heere tenietgedaan. Hij muntte zelfs uit in goddeloosheid.

De Heere kwam Manasse tegen. Hij kwam terecht in de gevangenis te Babel, de dood voor ogen. Toen sloeg de benauwdheid toe. In die nood zocht hij de Heere, en “vernederde zich zeer voor het aangezicht van de God zijner vaderen; en de Heere liet Zich verbidden van hem”. Toen erkende Manasse dat de HEERE God is. Ouders, weet dat voor de Heere geen hopeloze “gevallen” bestaan. Schrijf uw kind nooit af. Doch houdt aan in het gebed. De HEERE is een God Die Zich laat verbidden!

P.v.Zonneveld

TWINGTIGDELIGE BOEKENSERIE OVER DE ERSKINES VOLTOOID

Uitgeverij De Banier brengt binnenkort het twintigste deel uit van de werken van de bekende Schotse predikanten en broers Ralph en Ebenezer Erskine. De twingtigdelige serie van de Erskines is met de verschijning van dit laatste boek compleet vertaald in het Nederlands.

Ralph (1685-1772) en Ebenezer (1680-1754) Erskine waren begenadigde Schotse herauten die door hun indringende evangelieverkondiging vele mensen in het hart wisten te raken. Hun preken werden in boekvorm opgenomen en kenmerkten zich door hun levendigheid en actualiteit. Het twintigste en laatste deel van ‘Al de werken van Ralph en Ebenezer Erskine’ bevat veel onbekend materiaal, verzameld uit brieven en dagboeken, van Ebenezer Erskine. Dit laatste deel werd door een vertaalcommissie van zes personen in het Nederlands overgezet en is door Dr. P.H. van Harten van een uitvoerige historische inleiding voorzien.

De passages over zijn eigen geestelijk leven geven een beeld van zijn geloofskracht en de beoefening van de vreze des Heeren. Vervolgens

geeft dit deel een beschrijving van het gemeentelijke leven in de twee plaatsen die hij gediend heeft. Ook worden de gebeurtenissen op het brede kerkelijke vlak beschreven die voor Erskine zo ingrijpend zijn geweest.

Naar aanleiding van het verschijnen van het twintigste en laatste deel organiseert uitgeverij De Banier op D.V. zaterdag 19 maart een symposium in de Driestar te Gouda. Het symposium heeft als thema 'De Erskines, Passie voor Sola Gratia'. De inleiders zijn Dr. P.H. van Harten en dhr. L.J. van Valen. Beiden leverden een belangrijke bijdrage aan de totstandkoming van het twintigste deel. Dr. Van Harten, hervormd emerituspredikant zal stilstaan bij de prediking van de Erskines. Publicist dhr. Van Valen zal ingaan op hun leven en zielzorg. Het symposium wordt afgesloten met een forumgesprek onder leiding van dhr. W. Kranendonk, hoofdredacteur van het Reformatorisch Dagblad.

ALGEMENE LEDEN-VERGADERING VGS

De jaarlijkse algemene ledenvergadering van de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs (VGS) zal D.V. gehouden worden op **zaterdag 9 april 2005** in het Hervormd Centrum, Talmastraat 9 te Hardinxveld-Giesendam.

Aanvang **09.30 uur**, ontvangst met koffie vanaf 09.00 uur.

Sluiting van de vergadering zal plaatsvinden om ±12.30 uur.

In deze vergadering zullen er twee lezingen worden gehouden met als thema:

"Vreemdelingschap en verantwoordelijkheid".

De hoofdlezing heeft als titel "Op de wachtpost van de pelgrim" door Ds. J.P. Boiten, bestuurslid van de VGS. Het subthema heeft als titel "Begeleide confrontatie: wanneer en hoe?" door de heer Drs. D. Vogelaar, rector van de Pieter Zandt scholengemeenschap te Kampen.

Een bezinnend slotwoord zal gesproken worden door het bestuurslid Ds. J. Schipper.

Voor deze vergadering zijn uitgenodigd afgevaardigden en overige leden

van de bij de VGS aangesloten (school)besturen en kerkenraden. Ook alle belangstellende onderwijsgevenden zijn hartelijk welkom!

Wij hopen dat velen hun medeleven met het reformatorisch onderwijs zullen tonen door van hun belangstelling voor deze vergadering blijk te geven.

Het bestuur

Ds. P. Mulder, voorzitter

Mr. J. Verhoeven, secretaris

UITNODIGING REVOKE

Het bestuur nodigt alle leden – en de echtparen die tot de doelgroep behoren, maar (nog) geen lid zijn – uit om deel te nemen aan onze bijeenkomst op D.V. 9 april 2005 in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Ridderkerk-Slikkerveer, Oranjestraat 110, tel. (0180)419622. Voorafgaand zal een ledenvergadering worden gehouden. De leden ontvangen daarvoor een aparte uitnodiging.

Wij hebben Ds. J. Goudriaan uit Ede, mevrouw Drs. A. de Jong (psycholoog) en mevrouw Drs. A.C. van Beest (gynaecoloog) bereid gevonden om met ons in groepen over diverse onderwerpen in discussie te gaan. Na de pauze zal de mogelijkheid worden geboden om aan alle sprekers vragen te stellen door middel van een forum, onder leiding van de voorzitter.

De volgende onderwerpen zullen worden behandeld:

1. kinderloosheid en pastoraat / gemeente (Ds. J. Goudriaan)
2. kinderloosheid en omgeving/verwerking (mw. Drs. A. de Jong)
3. kinderloosheid en behandelmethoden (mw. Drs. A.C. van Beest)

Agenda

14.45-15.15 uur ontvangst met koffie
15.15-16.30 uur opening,
verdeling in drie groepen, inleidingen
en groepsdiscussie

16.30-17.00 uur pauze

17.00-17.30 uur forum

17.30 uur sluiting

In verband met het indelen van de discussiegroepen verzoeken wij u bij aanmelding een 1e en 2e keuze voor een discussiegroep **voor 23 maart 2005** door te geven aan Ria Dammers

(0184)630180 of via e-mail: revoke@kloksafe.nl

Volgende bijeenkomst

De volgende (openbare) bijeenkomst zal plaatshebben op **D.V. 5 november 2005**.

LCJ

Onder het thema "Apart" organiseert het LCJ op D.V. 2 april voor de 7e keer het Jeugdappel-16. De deeltHEMA's gaan in op de betekenis van de Heilige Doop en de verwerkelijking van Gods beloften in je leven.

De verschillende onderdelen van het programma zijn:

- Interactie met stellingen
- Waardevol – videopresentatie
- Hoezo apart? – Ds. L.A. den Butter
- Tussenstand actie "Een plan voor Kazachstan"
- Vragenbeantwoording
- Echt apart – Prof. W.H. Velema

Verder is er veel samenzang, een muzikaal intermezzo door jv-leden en een speciaal magazine na afloop. Alle -16 jongeren zijn van harte welkom. Locatie: Veluwehal, Barneveld.

Tijd: van 10 – 12 uur.

Kijk voor meer info op www.lcj.nl of bel de jeugdwerkadviseur (0184-641285)

BOEKBESPREKINGEN

Ds. Tj. De Jong, Vriend en metgezel, 189 blz., Uitgave de Schatkamer – Rumpt, ISBN 90-5741-179-2. Gebonden. In dit keurig uitgevoerde boek zijn 27 meditatie's van ds. Tj. De Jong opgenomen waarin het gaat over vrienden, medereizigers, metgezellen en geestverwanten van de apostel Paulus. De titel van het boek is ontleend aan Psalm 119:32 (berijmd): Ik ben een vriend, ik ben een metgezel van allen, die Uw Naam ootmoedig vrezen, en leven naar Uw Goddelijk bevel. De schrijver stelt in zijn voorwoord dat het niet de bedoeling is geweest exegetische verhandelingen te geven of dogmatische stukken te schrijven of wetenschappelijke theologie te publiceren of ethische zaken op een rijtje te zetten. Het zijn

eenvoudige meditaties over een aantal namen die in de Schrift genoemd worden. Als zodanig laat het boek zich goed lezen.

David Bruinings, Vast vertrouwen, 82 blz., prijs € 10,90, Uitgave Den Hertog – Houten ISBN 90-331-1789-4. Gebonden. Uitgegeven in de serie: Vaderlands erfgoed. Wellicht zijn er onder de lezers die inde lijdensstijd wat gelezen hebben van deze ds. Bruinings. Zijn boek "De Leeuw uit de stam van Juda" is immers heel bekend en bevat veertien preken over het lijden van Christus. De uitgave die ik heb bevat een voorwoord van ds. J. Schotel, Haarlem 1898. We lezen in dat voorwoord 'Doch er is in ons vaderland nog een volk, zij het dan ook een kleine minderheid; en telt ge onder hen niet vele edelen, niet vele wijzen naar het vlees, en niet veel rijken, dat de profetieën hoogacht en waardeert. Dit volk zal met stichting deze leerredenen lezen of in de kerk aanhoren waar ze gelezen zullen worden. Dit volk, dat voelhorens heeft, verneemt hier de oude taal, het schibolet van de zuivere gereformeerde leer, waardoor God op het hoogst verheerlijkt, en de zondaar op het diepst vernederd wordt.' We vinden dat deze woorden ook van toepassing zijn op het nu verschenen boekje met drie preken over zondag 7 van de Heidelbergse Catechismus. Ds. Bruinings werd in 1704 geboren in Bremen, heeft gestudeerd in Heidelberg en is eerst enige tijd (van 1729-1740) in Duitsland predikant geweest voordat hij in 1741 in Amsterdam tot predikant werd bevestigd. De drie hoofdstukken van het nu verschenen boekje luiden: 'In Christus ingelijfd', 'Vast vertrouwen', en 'Noodzakelijke kennis.' Het is een goede zaak kennis te nemen van de inhoud van deze preken. Een rijk Evangelie klinkt erin door. Kernachtig wordt weergegeven wat een waar geloof is. We lezen op blz. 58: "Gevoelt u uw zonden, hebt u geen rust dag of nacht, ziet u zich onder de toorn Gods liggen wegens uw ongeloof, is de zondendienst u een zware last, was u graag vrij? Ik kan u die blijde boodschap brengen: het bloed van Gods Zoon heeft alles verzoend, afgedaan en verkregen wat u nodig hebt tot leven en zaligheid.....Wil men zich dan eerst beteren, denkt u; als ik zo of zo was, dan zou ik het durven geloven. Dit is ook mis. Nee, zoals ik daar walgelijk in

mijn bloed vertreden lig, op de vlakke des velds, zo verdoemelijk als ik ben, moet ik geloven en vertrouwen op Jezus wanneer ik om niet gerechtvaardigd wordt uit Zijn genade, door de verlossing die in Jezus is. Er is tussen dit vertrouwende en zalige leven, en die staat waarin men onder vloek en toorn ligt en in inwendige onrust verkeert, niet het allerminste dan het geloof alleen; en zonder dat geloof komt men er nooit toe."

De bedachtzaamheid der wijzen, acht preken van oudvaders, 215 blz., Uitgave De Schatkamer – Rump, ISBN 90-5741-186-5. Gebonden. Er zijn twee preken van Lambertus de Beveren (1673-1742) opgenomen over 2 Korinthe 7:10a en 10b, een preek van Dionysius Bouman (overleden 1700) over Spreuken 2: 10 en 11, een preek van Carolus Carolinus (overleden 1744) over Psalm 90:12, twee preken van Bernardus Freeman (ca. 1700) over Johannes 16:33b, een nieuwjaarspredikatie van Rippertus Sixtus (1583-1651) over 1 Johannes 2:15-17 en ten slotte een preek van Theodorus Ubbink (overleden 1700) over Psalm 45:15 en 16. Het zijn stuk voor stuk lezenswaardige preken. In een preek over verdrukking troffen wij de volgende bemoedigende woorden aan (blz. 158 en 159): "Denk aan het voordeel dat de verdrukking u toebrengt. Het is een hulpmiddel om u nederig en tegenovergesteld aan de wereld te maken; om God meer te beminnen en uw gebeden te onsteken; u van het zorgeloze leven af te trekken, teneinde Gods gunst in u zoveel helderder deelachtig te worden en daardoor God te zien als uw Vader, die dit alles doet door ontferming. Sterkt u dan, christenen, vanwege de gaven der genade, die gij ontvangen hebt. Gij hebt de Heilige Geest tot uw hulp. Gij hebt Christus met Zijn allesoverwinnende kracht. Gij hebt het geloof; het Woord van God en de helm der zaligheid, en boven alles, gij hebt de vrede Gods in uw hart. Laat de verdrukking hoog gaan, gij raakt daardoor zoveel te nader aan de hemel. Staat dan vast in uw geloof, strijd de goede strijd. Wij zullen niet altijd in de wereld blijven. In de wereld is wel verdrukking, maar als die onder onze voeten is dan houden wij de hemel in het oog, Christus met Zijn overwinnende kracht in ons hart en genieten de volle bezitting der hoop. Want in de hemel

is de rust voor Gods volk (Hebr. 4:9) en daar zullen onze tranen der verdrukking afgewist worden. Daar zal geen dood, rouw of moeite meer zijn (Openb. 21:4), maar volle vreugde in het genieten van die zegen: "Komt, gij gezegenden Mijns Vaders! Beërft dat Koninkrijk, hetwelk u bereid is" (Matth. 25:34). Hier is uw kroon en troon. O getrouwe dienstknechten en dienstmaagden, gaat in de vreugde uws Heeren. Dat gunne God ons, vanwege de waardige overwinning van onze Heere en Zaligmaker, Jezus Christus. Hem zij de eer in eeuwigheid. Amen."

Andrea van Hartingsveldt- Moree, Bidt tot Mij, Komt kinderen!- deel 2, 66 blz., € 12,75, Uitgeverij De Banier. De serie waarin dit boekje verschijnt is bedoeld als hulp voor ouders bij de godsdienstige opvoeding van hun kinderen in de basisschoolleeftijd. Het eerste deel ging over de geloofsleer. Het derde deel zal over de wet gaan en het vierde deel over de gang van zaken in de kerkdienst. De auteur studeerde pedagogiek en was werkzaam bij de DGS en 'Helpende Handen'. In het nu verschenen boekje komen verschillende aspecten van het gebed aan de orde en wordt het 'Onze Vader' op eenvoudige wijze uitgelegd. Elk stukje heeft een Schriftlezing en te zingen Psalmen als ook enkele vragen en een vraag om verder na te denken over de stof. Het boekje is verdeeld in 16 hoofdstukken en onderverdeeld in 66 kleine stukjes. Het boekje zal zijn weg wel weten te vinden en kan zeker dienstbaar zijn aan de godsdienstige opvoeding van kinderen.

Jonathan Edwards, De vreselijke staat van een natuurlijk mens, 75 blz., Uitgeverij De Schatkamer, Rump. Dit keurig gebonden boekje bevat een verhandeling over Handelingen 16: 29 en 30 uit het Engels vertaald door M. Krijgsman. Jonathan Edwards werd 5 oktober 1703 in het noordoosten van de Verenigde Staten geboren. Na studie wordt Edwards predikant. In 1727 wordt hij bevestigd in Northampton als tweede predikant van de grote gemeente waar zijn grootvader vanaf 1672 eerste predikant is. Edwards treft veel oppervlakkigheid en wereldsgezindheid aan in de gemeente. In 1734 komt er een grote opwekking

in de gemeente. Enkele jaren later volgt er een nieuwe golf van geestelijke herleving, die de geschiedenis zal ingaan als de Grote Opwekking (the Great Awakening). In de nadagen van de Grote Opwekking ontstaat er een grote kloof tussen Edwards en zijn gemeente. Edwards stelde dat het ware geloof nodig is om toegang te krijgen tot het Avondmaal. Het grootste deel van de gemeente was het hierin niet met hem eens. Dit wordt de oorzaak van zijn afzetting. Na korte tijd onder de Indianen gewerkt te hebben en daarna president geworden te zijn van de hogeschool van Princeton, stierf Edwards in 1758. De vertaler heeft de verhandeling ter wille van de leesdiensten in drie preken verdeeld die handelen over de geschiedenis van de stokbewaarder. Edwards tekent de rampzalige staat en toestand van ieder mens van nature krachtens zijn diepe zondeval. In de eerste preek gaat het over de vreselijke staat van ieder onherboren mens. De goddelozen zijn kinderen van de duivel, zijn gevangenen en slaven van de duivel en hun ziel is een woonplaats van de duivel. In de tweede preek over hoe vreselijk het zal zijn in het hiernamaals: "Als enkele druppels van Zijn toorn de gemoederen der mensen in deze wereld soms zo benauwen, zodat dit vreselijker is dan vuur of lichaamspijn, hoe vreselijk zal dan een zondvloed van toorn zijn! Hoe vreselijk zal het zijn als al de geweldige golven en baren van Gods toorn over hen heen zullen gaan! Elk vermogen van de ziel zal met toorn

vervuld zijn en elk lichaamsdeel zal met vuur vervuld zijn." De derde preek is een uitgebreide en ernstige toepassing. Goddelozen leven rustig en kalm voort. Ze leven er vrolijk op los. Zij zijn gevoelloos. Zij doen moedwillig dingen die hun toestand steeds erger maken. Ook wordt de vreugde en dankbaarheid van de ware boetvaardigen getekend. Hen wacht een heerlijke toekomst. Het oude zal worden weggedaan en het zal alles nieuw worden. Onbekeerden worden opgeroepen zich te haasten en te volharding in het zoeken. We lezen op blz. 75: "Wees overvloedig in ernstig gebed tot God of Hij uw ogen wil openen, opdat u het heerlijke en rijke goed moogt aanschouwen dat Hij voor zondaren in Jezus Christus heeft weggelegd." Moge de lezing van deze verhandeling gezegend worden.

Ds. J. Belder, Ik ben met u, 78 blz., € 5,- Uitgeverij P. Boekhout 2004, Hertenkamp 7, 4691 RJ Tholen, ISBN 90-75957-43-2.

De schrijver dient nu als predikant te Dordrecht. Voor die tijd stond hij in Loon op Zand, Katwijk aan Zee en Nieuw-Lekkerland. Het boekje bevat een verzameling gedachten, teksten, liederen en gedichten, bedoeld voor hen die neerslachtig of moedeloos zijn. De meditatie's zijn kort en er zijn ook enkele gebeden opgenomen. We lezen op blz. 44 treffende woorden: "Stil maar! God ziet het als we begraven liggen in overstelpend leed. Gebogen gaan onder een zwaar kruis.

Als rouw ons hart verwondt. Geluk van weleer in scherven ligt. Onze jeugd verloren ging of geschonden werd. God ziet het! En dat is toch oneindig beter dan welk mens ook, het ziet?!" Een storende fout troffen we aan op blz. 47: Jan van Ruusbroec leefde van 1294 (niet 1239) tot 1391. Het boekje kan zeker een hart onder de riem zijn voor hen die neerslachtig of moedeloos zijn.

Ds. C. den Boer, Een vreemd'ling hier beneên. Gedachten over Bunyans Christenreis, 412 blz., € 19,75, gebonden, vijfde druk (enigszins gewijzigd), Uitgave "De Banier" Utrecht. ISBN 90-336-0557-0. Al sinds 1977 staat de tweede druk van dit boek in mijn boekenkast. Blijkbaar bestaat er gelukkig nog steeds behoefte aan dit boek. Vergeleken met de uitgave uit 1977 is er niet veel veranderd in dit waardevolle boek. Wat de poëtische gedeelten betreft zijn nu de weergaven in het Nederlands van dhr. H. van 't Veld (uit Veenendaal) gebruikt en van een bekende melodie voorzien. Een goede zaak voor jong en oud dit inhoudsvolle boek ter hand te nemen, te lezen en te overdenken. Moge de Heere er Zijn zegen aan verbinden.

Te huur stacaravan 4-6 pers.
Vrij voor 16-7 en na 13-8
prijs € 315 all inn

Camping de Beukenhof
Tiendeveen (Dr)
Tel. 0528-331246
www.campingdebeukenhof.com

Vakantie op Texel

Rust en ruimte, in eigen sfeer, alle jaargetijden

Kom op vakantie in onze (luxe en vrijstaande) bungalows.

Chalets en caravans verhuren we alleen tussen mei en oktober.

Deelweken mogelijk.

Welkom!

Nieuwe brochure: bel 0222 31 83 91

Westkapelle,
Vakantiehuis en stacaravans
nabij het Zeeuwse strand.
Tel. 0118-571441.

Ik heb geen mens...

Ontmoeting biedt, op basis van christelijke naastenliefde, professionele hulp aan dak- en thuislozen, uitgaande van de behoeften en mogelijkheden van de cliënt

Een vader en moeder die, om welke reden dan ook, niet voor hem konden zorgen. Groot geworden. Het huis uitgegaan. Een eigen leven gaan leiden. Verslaafd geraakt. Dakloos geworden. Geen thuis hebben. Geen mens hebben... Dat is het leven van Ferdi.

Onderzoek wijst uit dat het aantal dak- en thuislozen groeit. In grote steden zoals Rotterdam en Utrecht, maar ook middelgrote plaatsen als Vlissingen, Zierikzee, Tiel, Harderwijk en Leiden. Ontmoeting wil daarom het werk uitbreiden, om zo meer dak- en thuislozen te kunnen helpen. We hebben daarvoor ook uw steun nodig. Voor maar een paar euro per maand kunt u mensen als Ferdi helpen. Word daarom begunstiger van Ontmoeting.

Stichting Ontmoeting
Postbus 263
3990 GB Houten
T: 030 - 635 40 90
F: 030 - 635 40 99
info@ontmoeting.org

Meld u aan via onze website
(www.ontmoeting.org)
of neem telefonisch contact met ons op.